Sächs. Landes-Bibl.

rmat domos filiorū: malediccio
matris eradicat fundamenta. Ne
ris in cōtumelia patris tui: nō
tibi gloria ſed cōfuſio. Gloria
minis ex honore patris ſui: et
s filii pater ſine honore. Fili
ſenectam patris tui et nō cōtri-
um in vita illius: et ſi defecerit
ientiā da: et ne ſpernas eum in
tute. Elemoſina enī patris nō
oblivione. Nam pro peccato
reſtituetur tibi bonū: ⁊ in iuſti-
ficabit tibi: ⁊ ī die tribulatōnis
morabitur tui: et ſicut ī ſereno gla-
luent peccata tua. Quam ma-
e eſt qui derelinquit patrē: et eſt
ictꝰ a deo qui exaſperat matrem.
manſuetudine opera tua ꝑfice:
hominum gloriam diligeris.
magnus es humilia te in
s: ⁊ coram deo invenies graciā:
agna potentia dei ſolius: et ab
bꝫ honoratur. Altiora te ne
is: ⁊ fortiora te ne ſcrutatus fu-
d que precepit tibi deus illa cogi-
⁊ in pluribꝫ operibꝫ eiꝰ ne
s curioſus. Non eſt enī tibi ne-
ea que abſcondita ſunt vide-
is tuis. In ſuperuacuis rebꝫ no-
ri multipliciter: et in pluribꝫ eiꝰ
nō eris curioſus. Plurima enī
ſum hominū oſtenſa ſunt tibi.
s enim ſupplātauit ſuſpicio il-
in vanitate detinuit ſenſus il-
or durum habebit male in no-
o: et qui amat periculū in illo
Cor ingrediēs duas vias nō
t ſucceſſus: et prauicors ī illis
lizabitur. Cor nequā grauabitur
ribus: ⁊ peccator adiciet ad pec-
Sinagoge ſuperborū non erit
: frutex enim pc̄ti eradicabitur

in illis ⁊ non intelligetur. Cor ſapien-
tis intelligitur in ſapientia: ⁊ auris bo-
na audiet cū omni concupiſcentia ſapienti-
am. Sapiens cor ⁊ intelligibile abſti-
nebit ſe a peccatis: ⁊ ī operibꝫ iuſticie
ſucceſſus habebit. Ignē ardentē extin-
guit aqua: et elimoſina reſiſtit pecc̄is:
et deus ꝓſpector eſt eiꝰ qui reddit gra-
ciam. Meminit in poſterum: et in tē-
caſus ſui inueniet firmamentū. IIII

Fili elemoſinā pauperis ne defrau-
des: et oculos tuos ne tranſuer-
tas a paupere. Animā eſurientē ne
deſpexeris: ⁊ nō exaſperes pauperē ī ino-
pia ſua. Cor inopis ne afflixeris: ⁊ nō
protrahas datū anguſtiāti. Rogationē
contribulati ne abicias: et nō auertas
faciē tuā ab egeno. Ab inope ne auer-
tas oculos tuos ꝓpter irā: ⁊ nō relinquas
querentibꝫ tibi retro maledicere. Maledi-
centis enim tibi in amaritudine anime ex-
audietur deprecatio illius: exaudiet autē
eum qui fecit illū. Congregationi pau-
perum affabilē te facito: ⁊ preſbitero hu-
milia animā tuā: et magnato humi-
lia caput tuū. Declina pauperi ſine tri-
ſticia aurē tuā: et redde debitū tuum:
et reſponde illi pacifice in māſuetudi-
ne. Libera eum qui iniuriā patitur de
manu ſuperbi: et non acide feras ī aīa
tua. In iudicando eſto pupillis miſe-
ricors ut pater: ⁊ ꝓ viro matri illorū:
et eris tu velut filiꝰ altiſſimi obediens:
et miſerebitur tui magis ꝙ̄ mater. Sa-
pientia filiis ſuis vitam inſpirat: ⁊ ſuſ-
cipit inquirentes ſe: et pibit in via iu-
ſticie. Et qui illā diligit diligit vitā:
et q̄ vigilauerit ad illā cōplectentur pla-
corem eius. Qui tenuerint illam vitā
hereditabunt: et quo introibit bene-
dicet deus. Qui ſeruiūt ei obſequentes
erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligit deus. Qui audit illam iudica-
bit gentes: et qui intuetur illam ꝑma-
nebit cōfidens. Si crediderit ei ꝑmane-
bit hereditabit illam: ⁊ erūt in cōfir-
matione creature illor: quōn in tempta-
tione ambulat cum eo ⁊ in primis eli-
git eum. Timorē ⁊ metum ⁊ ꝓbationē
inducet ſup illū: et cruciabit illū in tri-
bulatione doctrīe ſue donec temptet
eum in cogitacōnibꝫ ſuis: ⁊ credat ani-
me illius. Et firmabit illum ⁊ iter ad-
ducet directū ad illum: et letificabit il-
lum ⁊ denudabit illi abſconſa ſua: et
theſaurizabit ſup illum ſcientiam et
intellectū iuſticie. Si autē oberrauerit
derelinquet eum: et tradet eum in ma-
nus inimici ſui. Fili cōſerua tempus:
et deuita a malo. Pro anima tua ne
cōfundaris dicere verū. Eſt enī cōfuſio
adducēs peccatum: et eſt confuſio ad-
ducens gloriā ⁊ gratiā. Ne accipias
faciem aduerſus faciē tuā: nec aduer-
ſus aīam tuā mēdaciū. Ne reuerearis
proximū tuū ī caſu ſuo: nec retineas
verbū ī tp̄e ſalutis. Nō abſcōdas ſapi-
entia tuā ī decore ſuo. In lingua enī ſa-
piētia dinoſcitur: ⁊ ſenſus ⁊ ſcientia ⁊
doctrīa ī verbo ſenſati: et firmamē-
tum in opibꝫ iuſticie. Non contradi-
cas verbo veritatis ullomodo: et de
mendacio ineruditionis tue confun-
dere. Non confundaris confiteri pec-
cata tua: et ne ſubicias te omni homi-
ni pro peccato. Noli reſiſtere cōtra fa-
ciem potentis: nec coneris contra ictū
fluuij. Pro iuſticia agonizare p aīa
tua: et uſqꝫ ad mortē certa p iuſticia:
et deus expugnabit pro te inimicos
tuos. Noli citatus eſſe in lingua tua: ⁊
inutilis ⁊ remiſſus ī opibꝫ tuis. No-
li eſſe ſicut leo ī domo tua euertens do-
meſticos tuos: et opprimēs ſubiectos

tibi. Non ſit porrecta manus
accipiendū ⁊ ad dandū collec
Noli attendere ad poſſeſſio
iniquas: ⁊ ne dixeris ē michi
ens vita. Nichil enim ꝓderit i
vindicte et obductionis. Ne ſequ
fortitudine tua concupiſcentiā
tui: et ne dixeris. Quomō po
quis me ſubiciet ꝓpter facta me
us enim vindicans vindicab
dixeris. Peccaui: ⁊ quid michi
triſte? Altiſſim⁹ enim eſt patien
tor. De ꝓpiciato peccato noli
metu: neqꝫ adicias pctm̄ ſup
ne dicas. Miſeratio dn̄i mag
multitudinis peccatorum
bitur. Miſericordia enim ⁊ ira a
to ꝓximant: et in peccatores
ira illius. Ne tardes cōuerti a
um: et ne differas de die in di
to enī veniet ira illius: et in
vindicte diſperdet te. Noli anxi
in diuitijs iniuſtis: nō enī p
tibi ī die obductionis ⁊ vind
ventiles te ī omnē ve
in omnē viam. Sic enim om
cator probatur ī duplici lingu
firmus in via domini et in ve
ſus tui ⁊ ſciētia: et proſequa
bum pacis et iuſticie. Eſto m
ad audiendū verbū dei ut in
et cum ſapientia proferas reſp
verū. Si eſt tibi intellectus re
proximo: ſin autē manus tu
os tuū: ne capiaris in verbo
plinato et confundaris. Hono
ria in ſermone ſenſati: lingua
prudentis ſubuerſio eſt ipſius.
appelleris ſuſurro ī vita tua: et
gua tua ne capiaris ⁊ cōfundaris.
per furem enī ē cōfuſio ⁊ penitentia: ⁊
notatio peſſima ſup bilinguē: ſuſur

quis iuſtificabit? Et quis honorificabit
exhonorantem animam ſuam? Pau-
per gloriatur per diſciplinam et timo-
rem ſuum: et eſt homo qui honorifi-
catur propter ſubſtantiam ſuam. Qui au-
tem gloriatur ī paupertate: quanto ma-
gis in ſubſtantia? Et qui gloriatur
in ſubſtātia: paupertatē vereatur. XI
Sapientia humiliati exaltabit ca-
put illiꝰ: et ī medio magnatorū
cōſedere illū faciet. Non laudes virū
in ſpecie ſua: neq; ſpernas hominem
in viſu ſuo. Brevis ī volatilibꝫ apis:
et initiū dulcoris habet fructus illius.
Ne glorieris ī veſtitu unq̄: nec in die
honoris tui extollaris. Quoniā mira-
bilia opa altiſſimi ſolius: et glōſa et
abſcōſa et inuiſa opa illius. Multi ty-
ranni ſederūt ī throno: et ī ſuſpicabilis
portavit diadema. Multi potentes
oppreſſi ſunt valide: et glorioſi traditi
ſunt in manus alterorū. Priuſq̄ interro-
ges ne vituperes quēq̄: et cū interro-
gaveris corripe iuſte. Priuſq̄ audias
ne reſpondeas verbū: et in medio ſeni-
orū ne adiicias loqui. De ea re que te
non moleſtat ne certeris: et in iudicio
peccantiū ne cōſiſtas. Fili ne ī multis
ſint actus tui: et ſi dives fueris nō eris
immunis a delicto. Si enim ſecutus
fueris nō apprehendes: et nō effugies ſi
precurreris. Eſt homo laborās et feſti-
nans et dolens impius: et tanto ma-
gis non abundabit. Eſt homo mar-
cidus egens recuperatione plus defici-
ens virtute et habundans paupertate:
et oculus dei reſpexit illum in bono et
erexit eum ab humilitate ipſius: et ex-
altavit caput eius: et mirati ſunt in
illo multi et honoraverūt deum. Bo-
na et mala, vita et mors, paupertas
et honeſtas: a deo ſunt. Sapientia

diſciplina et ſciētia legis apud deum:
dilectio et vie bonorū apud ipſum. Error
et tenebre peccatoribꝫ cōcreata ſunt. Qui
autē exultāt in malis cōſeneſcūt ī ma-
lo. Datio dei iuſtis permanet: et profectꝰ il-
liꝰ ſucceſſus habebit in eternū. Eſt q̄ lo-
cupletatur parce agendo: et hec pars
mercedis illiꝰ in eo q̄ dicit. Inveni re-
quiem michi et nunc manducabo de
bonis meis ſolus. Et neſcit qd̄ tempꝰ
pretereat et mors appropinquet: et relin-
quat omnia aliis et moriatur. Sta
in teſtamento tuo et ī illo colloquere:
et in opere mandatorū tuorū veteraſce.
Ne manſeris ī operibꝫ peccatorū. Con-
fide autem in deo: et mane ī loco tuo.
Facile ē enī in oculis dei ſubito honeſta-
re pauperem. Benedictio dei ī mercedem
iuſti feſtinat: et in hora veloci pro-
ceſſus illiꝰ fructificat. Ne dicas, quid
eſt michi opꝰ: et q̄ erunt michi ex hoc
bona? Ne dicas. Sufficiens michi ſū:
et quid ex hoc peſſimabor? In die bo-
norū ne immemor ſis malorū: et ī die
malorū ne immemor ſis bonorū: qm̄
facile ē corā deo ī die obitus retribu-
ere unicuiq; ſcd̄m vias ſuas. Malicia
hore oblivionē facit luxurie magne:
et in fine hominis denudatio operū
illius. Ante mortē ne laudes homi-
nem quēquā: qm̄ ī filiis ſuis agnoſci-
tur vir. Non omnē hominē inducas
in domū tuā: multe enī ſunt inſidie
doloſi. Sicut enim eructant precordia
fetentium et ſicut perdix inducitur in
caveam et ut caprea ī laqueū ſic et cor
ſuperborū: et ſicut proſpector videns ca-
ſum proximi ſui. Bona enim in mala
convertens inſidiatur: et ī electis impo-
net maculam. A ſcintilla enī una
augetur ignis: et ab uno doloſo au-
getur ſanguis: homo vero peccator

ſanguini inſidiatur. Attende tibi a
peſtifero·fabricat enim mala: ne forte
inducat ſuper te ſubſannac̄onem in
perpetuum. Admitte ad te alienige=
nam et ſubuertet te in turbine: et ab=
alienabit te a vijs proprijs. xii

Si benefeceris ſcito cui feceris: ⁊ erit
gratia ī bonis tuis multa. Be=
nefac iuſto et inuenies retribuc̄onem
magnā: et ſi non ab ipſo: certe a dn̄o.
Non eſt ei bene qui aſſiduꝰ eſt in ma=
lis ⁊ elemoſinas nō danti: quoniā ⁊
altiſſimꝰ odio habet peccatores: et mi=
ſertus eſt penitentibꝫ. Da miſericordi·
et ne ſuſcipias peccatorem: et impijs
⁊ peccatoribꝫ reddet vindictā: cuſtodi=
ens eos in diem vindicte. Da bono ⁊
non receperis peccatorē: benefac humi=
li et non dederis impio. Prohibe pa=
nes illi dare: ne in ipſis potentior te
ſit. Nam duplicia mala inuenies in
omnibꝫ bonis quecūqꝫ feceris illi: quo=
niam ⁊ altiſſimꝰ odio habet peccato=
res: et impijs reddet vindictam. Non
agnoſcetur in bonis amicus: et non
abſcondetur in malis inimicus. In
bonis viri inimici illius: in triſticia ⁊
in malicia illius·amicus agnitus eſt.
Nō credas inimico tuo ineternū. Sicut
enim eramentū·eruginat nequicia il=
lius: et ſi humiliatus vadat curuus
abijce animū tuū: et cuſtodi te ab illo.
Non ſtatuas illum penes te nec ſede=
at ad dexterā tuam ne conuerſus ſtet
in loco tuo: ne forte cōuerſus ī locum
tuū inquirat cathedrā tuā: ⁊ in nouiſ=
ſimo cognoſcas verba mea ⁊ in ſmo=
nibus meis ſtimuleris. Quis miſere=
bit incantatori a ſerpente percuſſo: et o=
mnibus qui appropiāt beſtijs? Sic ⁊
qui comitatur cū viro iniquo: et ob=
uolutus eſt in peccatis eiꝰ. Una hora
tecum permanebit: ſi autem declinaue=
ris non ſupportabit. In labijs ſuis
indulcat inimicꝰ: et ī corde ſuo inſidi=
atur ut ſubuertat te in foueā. In ocu=
lis ſuis lacrimatur inimicꝰ: et ſi inue=
nerit tempꝰ·nō ſaciabitur ſanguine:
⁊ ſi incurrerint tibi mala·inuenies eū
illic priorem. In oculis ſuis lacrima=
tur inimicꝰ: et quaſi adiuuās ſuffodi=
et plantas tuas. Caput ſuum mo=
uebit et plaudebit manu: et multa ſu=
ſurrās cōmutabit vultū ſuū. xiii

Qui tetigerit picē inquinabit̄ ab ea:
et q̄ cōmunicauerit ſupbo indu=
et ſupbiā. Pondꝰ ſup ſe tollit qui ho=
neſtiori ſe cōmunicat: et ditiori te ne
ſocius fueris. Quid cōmunicabit ca=
cabus ad ollam? Quādo eni ſe colli=
ſerint cōfringetur. Diues iniuſte aget
et fremebit: pauper aūt leſus tacebit.
Si largitus ei fueris aſſumet te: et ſi
non habueris derelinquet te. Si habes
conuiuet tecū et euacuabit te: et ipſe nō
dolebit ſup te. Si neceſſariꝰ illi fueris
ſupplātabit te: et ſubridens ſpem dabit
narrans tibi omīa bona et dicet quid
opus eſt tibi: ⁊ cōfundet te ī cibis ſuis·
donec te exinaniat bis et ter: et ī nouiſ=
ſimo deridet te. Et poſtea videns dere=
linquet te: ⁊ caput ſuum mouebit ad
te. Humiliare deo: et expecta manus
eius. Attende ne ſeductus in ſtulticiā
humilieris. Noli eſſe humilis ī ſapi=
entia tua: ne humiliatꝰ in ſtulticiam
ſeducaris. Aduocatus a potentiore
diſcede: ex hoc enim magis te aduo=
cabit. Ne improbus ſis·ne impinga=
ris: et ne longe ſis ab eo: ne eas ī obli=
uionem. Ne retineas ex equo loqui cū
illo: nec credas multis verbis illius.
Ex multa enim loq̄la temptabit te: et
ſubridēs interrogabit te. De abſcōditis

rubrica · et rubricundū faciēs fuco co-
lorē illi⁹ · et omnē maculā que in illo
est pliniēs eam: et faciat ei dignā ha-
bitationē et in pariete ponens illud·
et cōfirmans ferro ne forte cadat pro-
spiciens illi: sciens quoniā nō potest
adiuuare se. Imago enī est: et opus
est illi adiutoriū. Et de substācia sua·
et de filijs suis· et de nuptijs· votum
faciens inquirit. Non erubescit loqui
cū illo qui sine anima est: et pro sani-
tate quidem infirmū deprecat̄: et pro
vita rogat mortuū: et in adiutorium
inutilem inuocat: et pro itinere petit
ab eo qui ambulare non potest: et de
acquirendo et de operando et de omni-
um rerum euentu petit ab eo qui in o-
mnibus est inutilis. xiiii
Iterū ali⁹ nauigare cogitās et per feros
fluct⁹ iter facere incipiēs: ligno portan-
te se· fragili⁹ lignū inuocat. Illud enī
cupiditas acquirendi excogitauit: et
artifex· sapientia fabricauit sua. Tua
autē pater prouidentia ab inicio cun-
cta gubernat: quoniā dedisti in mari
viā· et inter fluctus semitā firmissimā:
ostendēs qm̄ potens es ex omnibꝫ sa-
nare· eciam si sine rate aliquis adeat
mare. Sed ut nō essent vacua sapien-
tie tue opera: ꝓpter hoc eciā et exiguo
ligno credūt hoīes animas suas: et
transeuntes mare per ratē liberati sūt.
Sed ꝛ ab inicio cū perirent superbi gi-
gantes: spes orbis terrarꝫ ad ratē con-
fugiēs· remisit seculo semē natiuitatis:
que manu tua erat gubernata. Bene-
dictū est enī lignū: per quod fit iusticia.
Per manu⁹ autē quod fit ydolū male-
dictū est· et ipm̄· et qui fecit illud: quia
ille quidē operatus est: illud autē cum
esset fragile deus cognominatus est.
Similiter autē odio sūt deo: impi⁹ et

impietas ei⁹. Etenī qd̄ factū e
qui fecit tormēta patietur. Pro
ꝛ in ydolis nationū nō erit re
qm̄ creature dei in odiū facte
temptacionē anime hoīm: et i
cipulā pedibꝫ insipientiū. Ini
fornicationis est exquisitio y
ꝛ adinuentio illorū corruptio
Neqꝫ enī erat ab inicio: neqꝫ
perpetuū. Superuacuitas enī h
hec adinuenit in orbē terrarū
breuis illorꝫ finis est inuent⁹
enī luctu dolēs pater rapti cito
fecit imaginē: et illū qui tu
homo mortu⁹ fuerat nūc ta
colere cepit: et cōstituit inter s
os sacra et sacrificia. Deind
niente tp̄e· conualescēte iniq
tudine· hic error tanꝗ̄ lex cu
ē: et tirannorꝫ imperio coleban
ta. Et hos quos in palā ho
rare nō poterāt propter hoc
essent: a longinquo figura
euidentē imaginē regis· quē
volebāt fecerūt: ut illū qui ab
ꝗ̄ presentem colerent sua soll
Prouexit autē ad hoꝝ cultu
q̄ ignorabāt· artificis eximia
tia. Ille enī volens plus plac
se assumpsit: elaborauit ar
similitudinē in melius figurar
tudo autē hoīm abducta p
operis: eū qui ante temp⁹ ta
honorat⁹ fuerat· nūc deū esti
Et hec fuit vite humane dec
aut affectui aut regibꝫ deseruie
mines· incōmunicabile no
dibus et lignis imposuerūt
suffecerat errasse eos circa de
sed ꝛ in magno viuentes i scie
tot ꝛ tam magna mala pro
Aut enī filios suos sacrifica

ſacrificia facientes: aut inſa-
as vigilias habentes. neqꝫ
nuptias mūdas iam cuſto-
et alius aliū ꝑ inuidiam oc-
adulterās cōtriſtat: et omīa
ta ſunt. ſanguis homicidiū.
ꝰ furto. corruptio et infideli-
atio ꝛ periuriū: tumultꝰ bono-
immemoratio. animarum
tio. natiuitatis immutatio.
um inconſtātia: inordinatio
impudicicie. Infandorū eni
ultura omnis mali cauſa ē:
finis. Aut eni dū letātur in-
ut certe vaticinanē falſa: aut
iuſte: aut peierant cito. Dum
ūt i ydolis que ſūt ſine aīa:
antes noceri ſe non ſperant.
rgo illis euenient digne: qm̄
ſerūt de deo. attendentes ydo-
uerūt iniuſte in ydolo. con-
iuſticiā. Nō eni iuramentū eſt
peccantiū pena perambulat
uſtorꝫ preuaricationē. XV
utem deus noſter. ſuauis et
us es: paciens ꝛ i miſericordia diſpo-
. Et ſi enī peccauerimꝰ tui ſu-
te magnitudinē tuā: ꝛ ſi nō
muꝰ: ſcimꝰ qm̄ apud te ſumꝰ
. Noſſe eni te cōſūmata iuſti-
ſcire iuſticiā et virtutē tuam
mortalitatis. Nō eni in er-
duxit nos hoīm male artis
io: nec vmbra picture. labor
. effigies ſculpta per varios
uius aſpectus dat inſenſato
miā: et diligit mortue ima-
gīē ſine aīa. Malorū amato-
ſunt digni qui ſpem habēt
s ꝛ qui faciūt illos: ꝛ qui di-
colūt. Sed ꝛ figulus mollē
labor oſe fingit ad vſus

ſtros vnūquodqꝫ vas: et de eodē luto
fingit que munda ſunt in vſum vaſa:
et ſimiliter que hijs ſūt cōtraria. Horū
autē vaſorū quis ſit vſus iudex eſt fi-
gulus. Et cū labore vano deum fingit
de eodem luto. ille qui paulo ante de ter-
ra factus fuerat: ꝛ poſt puſillū reducit
ſe vnde acceptus eſt. repetitꝰ anime de-
bitum quā habebat. Sed eſt cura illi nō
quia laboraturꝰ eſt. nec quoniā bre-
uis illi vita ē: ſed cōcertat aurificibꝫ ꝛ
argētarijs: ſed et erarios imitatur: ꝛ
gloriam ꝓfert quoniam res ſuper va-
cuas fingit. Cinis eſt enim cor eiꝰ: et
terra ſup vacua ſpes illius et luto vili-
or vita eiꝰ: quoniā ignorauit qui ſe
finxit: et q̄ inſpirauit illi animā que
operatur: et qui inſufflauit ei ſpiritū
vitalem. Sed et eſtimauerunt luſum
eſſe vitam noſtram: ꝛ cōuerſationem
vite cōpoſitam ad lucrum: et oportere
vndecūqꝫ eciā ex malo acquirere. Hic
enim ſcit ſe ſup omēs delinquere: qui ex
terre materia fragilia vaſa ꝛ ſculptilia
fingit. Omnes enim inſipientes ꝛ in-
felices ſupra modū anime ſuperbi ſūt
inimici populi tui: ꝛ imperātes illi: qm̄
omnia ydola nacionum deos eſtima-
uerunt quibus neqꝫ oculorum viſus
eſt ad videndum: neqꝫ nares ad per-
cipiendum ſpiritū. neqꝫ aures ad au-
diendum: neqꝫ digiti manuū ad trac-
tandum: ſed ꝛ pedes eorum pigri ad
ambulandum. Homo eni fecit illos:
ꝛ qui ſpiritum mutuatus eſt is finxit
illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo
poterit deum fingere. Cum eni ſit mor-
talis: mortuum fingit manibus in-
iquis. Melior eni eſt ipſe hijs quos co-
lit: quia ipſe quidem vixit cū eſſet mor-
talis: illi autem nūq̄. Sed et anima-
lia miſerrima colunt. Inſenſata eni

Sächs. Landes-Bibl.